I гужому научайтесь,
й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
Тел. в Ню Йорку: BArcly 7-4125

РІК LXVI. Ч. 203. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 21-го ЖОВТНЯ 1959 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, OCTOBER 21, 1959 No. 203. VOL. LXVI.

СУДОВО-МЕДИЧНА КОМІСІЯ СТВЕРДИЛА, ЩО ПРИЧИНОЮ СМЕРТИ СТЕПАНА БАНДЕРИ БУЛА ЦИЯНАТНА ОТРУТА. ПОЛІЦІЯ ПРОДОВЖУЄ СЛІДСТВО. ДАЛЬШІ ПОДРОБИЦІ СМЕРТИ.

Сл. п. Степан Бандера

Мюнхен. — Судово-медична комісія, яка на вимогу слідчих властей досліджувала причину наглої смерти українського націоналістично-революційного діяча сл. п. Степана Бандери, проголосила в понеділок, 19-го жовтня вполудне, свої офіційні ствердження, що смерть сл. п. Степана Бандери наступила внаслідок циянатної кислоти. Енциклопедія подає, що циянатна кислота це найміцніша отрута, яку добувають із лаврово-вишневого листу та гіркого мигдалю, а також персикових кісточок. Навіть мала доза тієї отрути вистачає, щоб убити людину, впродовж кількох секунд. В офіційному комунікаті комісії не подано, як ця страшна отрута дісталася до організму Ст. Бандери. Повідомлення про ствердження судово-медичної комісії подала агенція Associated Press, а за нею також американські радіовисильні та преса. "The New York Times" з 20-го жовтня подає цю вістку, датовану в Мюнхені 19-го жовтня з відкликом на АР, і в ній сказано:

„Слідчі сьогодні встановили, що Степана Бандеру, шефа анти-комуністичних повстанців з України, вбила циянатна отрута. Таємничість, що оточувала його життя, продовжується і по смерти. Його співробітники, обвинувачують, що він впав жертвою керованої Москвою скритовбивчої змови. Поліція каже, що їй здається, що він міг поповнити самогубство, але не знає мотиву. Тіло 50-літнього Бандери знайдено тут (у Мюнхені) минулого четверга в його апартаменті. Це була одна з багатьох його кривд, з яких він керував українськими націоналістами. Юрій Ленкавський, заступник, сказав: „ми переконані, що його вбили большевики. Але залишається запит: як його змушено зажити отруту?" Лідери російської еміграції, які були в опозиції до плянів Бандери щодо незалежности України, але поділяли його анти-комуністичні погляди, також висловлюють впевненість, що він був замордований, подібно як його попередник полковник Євген Коновалець в 1938-му році".

Дальші подробиці смерти

Тим часом, з Мюнхену наспіли дальші подробиці трагічної смерти сл. п. Степана Бандери. Мюнхенський український тижневик „Шлях Перемоги", що вважається органом Закордонних Частин Організації Українських Націоналістів, яку очолював сл. п. Степан Бандера, видав з цього дня, 18-го жовтня, надзвичайне 2-сторінкове число, в якому подано такі обставини смерти сл. п. Степана Бандери:

„У четвер 15 жовтня 1959 року, після 13-ої год. дня, дружина Степана Бандери, зателефонувала в дім Організацій Визвольного Руху в Мюнхені при Цеппелінстр. 67, що з її чоловіком сталося велике нещастя: Він упав облитий кров'ю на сходах будинку, в якому жив. Дружина просила негайно дати лікарську допомогу. Одержавши цю вістку, на місце випадку з Цеппелінштр. виїхали автом троє людей — Степан Ленкавський, Ярослав Бенцаль та Іван Кашуба, і через кільканадцять хвилин були в тимчасовому помешканні Степана Бандери на Крайтмаєрштрассе 7. На сходах і в коридорі того будинку не було вже нікого. Коли прибули зайшли до мешкання Ст. Бандери на третьому поверсі, вони застали там лише його найстаршу доньку. Вона сказала, що Батька уже відвезено до лікарні. Разом з ним поїхала його Дружина. Про самий випадок дочка Ст. Бандери не могла сказати нічого, бо щойно повернулася зі школи, але припускала думку, що в батька міг статися вибух крови.

Прибулі друзі зійшли вниз на перший поверх, на те місце, де стався трагічний випадок. Тут з помешкання вийшли чоловік та жінка, які оповіли про те, що вони бачили. Будучи в своїй кімнаті, де якраз обідали, вони почули на сходах коридору якийсь крик і зразу туди вийшли. На долівці першого поверху, якраз перед дверима вінди лежав у крові, обличчям до землі Степан Бандера. Згадані люди і викликали першу медичну допомогу. Тим часом друга сусідка, яка живе на тому самому поверсі, вибігла зі свого помешкання, та побачивши впалого намагалася допомогти йому холодними обкладами. Дружина

(Закінчення на стор. 3-ій)

В ПАРИЖІ ПОМЕР ВИДАТНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ІСТОРИК І ПУБЛІЦИСТ ПРОФ. ІЛЬКО БОРЩАК

Париж. — Дня 14-го жовтня ц. р. після важкої і затяжної недуги помер у Парижі на 64-ому році життя (народжений 1895 р.) відомий український історик і публіцист професор Ілько Борщак. Похорони його відбулися в четвер дня 15-го жовтня на кладовищі Пантен. Покійний був дійсним членом Наукового Товариства ім. Шевченка і Вільної Академії Наук, почесним доктором Українського Вільного Університету і професором Державної „Школи Східних мов у Парижі, де перебував від 1920 р. У своїх численних наукових, здебільша монографічних працях, він торкався окремих діячів української історії, виявив себе визначним істориком, що вмів по-мистецьки надати життя історичним постатям, та єдиним українським архівістом - дослідником, всесторонні знавцем французьких історичних матеріялів до історії України. Його працям завдячує українська наука відкриття й опублікування, наприклад, таких цінних джерел, як „Вивід прав України" П. Орлика з 1712 р. У своїх монографічних історичних творах, Покійний особливо цікавився окремими діячами мазепинської доби. Його широковідомі монографії „Гетьман Пилип Орлик і Франція" (1924), „Григор Орлик" (1932), про небіжа Мазепи Войнаровського, і спільно з Рене Мартелем французькою мовою видана книжка „Мазепа" (1931). Вивчаючи історію французько-українських відносин, написав працю „Наполеон і Україна" (1937) та дав цінний історіографічно - бібліографічний огляд „Україна в літературі Західньої Европи" (1930) і ще багато розвідок і статтей, публікованих у французьких і українських журналах з подібною історичною тематикою. Свою працю на користь української науки і культури та вивчення зв'язків з Францією, продовжував Покійний і в останні роки свого життя, як редактор одного наукового журналу українознавства „Україна".

Американська Асамблея за збільшення допомоги Латинській Америці для поборювання комунізму

Гарриман, Н.Й. — 16-та Американська Асамблея погодилася в тому, що найкращий засіб до припинення росту комунізму в країнах Латинської Америки, — це збільшення економічної допомоги тим державам та піднесення життєвої стопи тамошнього населення. Цю асамблею скликає Колумбійський університет з 66-ох представників промислу, підприємств, виховників, світу праці та уряду на тридення збори, на яких обговорюється кожного року справу відношення ЗДА до держав Південної і Середущої Америки. Під час дискусії ствердженно, що СССР видає кожного року більше як 100,000,000 мільйонів долярів на пропаганду в Латинській Америці. У звіті з тієї конференції домагається, щоб були ближчі господарські взаємини між окремими американськими країнами, і щоб між ними було глибше зрозуміння взаємних інтересів. Асамблея гадає, що ЗДА не повинні явно підтримувати диктаторські режими в країнах Південної Америки, але це не значить, що ЗДА не можуть допомагати тим народам, які живуть під диктаторськими режимами. У звіті говориться про те, що в деяких латинських американських державах панує „вузький економічний націоналізм".

Відділи УНС Надгудсонської округи плянують відзначити 65-річчя УНС на 13-го грудня в Джерзі Сіті

Джерзі Сіті. — Відзначення 65-річчя Українського Народного Союзу в його головному осідку відбудеться в неділю, 13-го грудня ц. р. о год. 5-ій по полудні в залі нового Українського Народного Дому та складатиметься з бенкету і відповідної мистецької програми. Таке рішення винесла Рада Відділів УНСоюзу Надгудсонської округи на своїх нарадах минулої неділі, 18-го жовтня, в яких взяло участь понад 20 представників Відділів округи та якими проводив голова Ради, інсп. Богдан Стефанович. Окремий імпрезовий комітет, в склад якого входять пп. Стефанович, Кормелюк, Сірий, Шаран і Костик, займеться організацією ювілейної імпрези, а вже на зборах запропоновано, щоб з нагоди цього ювілею не давати УНСоюзові традиційного торта з 65 свічками, натомість передати йому 65 аплікацій від нових членів. На зборах, крім ювілейної імпрези, обмірковано та вирішено ряд інших, зокрема організаційних справ.

Лікарі відбули на Союзівці свою традиційну товариську зустріч

Союзівка, Кергонксон. — Понад 50 українських лікарів метрополітальної округи, як і з віддалених місцевостей відбули на цій оселі впродовж минулого кінця тижня, в суботу і неділю 17 і 18-го жовтня свою традиційну вже товариську зустріч. В тому самому часі зустрічались на Союзівці і члени Карпатського Лещатарського Клюбу, вибличавши лікарів на змагання в старокраїню кічку, яку назвали попереднком американського бейзболу. Під час спільного обіду привітав лікарів голова метрополітального Відділу Українського Лікарського Т-ва д-р Кушнір, вітаючи зокрема голову централі УЛТ д-ра Богдана Макарушку. Промовляли ще д-р Олесницький, що при цій нагоді склав 100 долярів на цілі УККомітету, д-р Осінчук і д-р Логаза із Сиракюз, а від КЛК п. Ю. Купчинський. Від УНСоюзу і Союзівки вітав господар п. Д. Галичин. На закінчення писменник І. Керницький прочитав один із своїх фейлетонів. Гостем на цій зустрічі, під час якої вшановано також пам'ять сл. п. Степана Бандери, був канадійський делегат до ОН, федеральний посол українського роду п. М. Мандзюк з дружиною.

В АМЕРИЦІ

● Пані Айзенгавер ще й досі не вилікувалася з перестуди і не бере участи в товариському житті Білого Дому. Вона не була на прийнятті в мехіканській амбасаді, влаштованому з нагоди приїзду президента Мехіко Льопеса Матеоса, і не їздила з Президентом до Абілену, Кензас, на закладини будинку бібліотеки президента Айзенгавера.

● Голова Республиканського Крайового Комітету сенатор Трастон Б. Мортон заявив на зборах республиканського комітету в повіті Кортленд, Н. Й., що потрібно буде двох мільйонів партійних працівників у виборчих округах, щоб виграти вибори в 1960 році. „Для виборчої перемоги, — сказав Мортон, — треба не тільки грошей, але й відданих людей, що працюють для партії".

● Державний секретар Крістіян А. Гертер 23-го жовтня буде відзначений у Дітройті медалею Гурґаса Вільні Масони Шотляндського Обряду. Він є масоном 33-го ступня. Цією медалею нагороджують людей, які заслужились для Вільної Масонерії, людства або своєї країни. Її мають до сього лише 8 осіб, між ними колишній президент Гаррі С. Труман.

● Владімір Набоков, автор повісти „Лоліта", проти якої гостро виступили деякі критики, як проти порнографічного твору, повідомив, що резиґнує з становища професора російської літератури в Корнельському університеті в Ітаці, Н. Й., бо хоче цілком присвятитись літературній праці. Повість „Лоліта" належала до т. зв. „бестселлерів", тобто найбільше купованих книжок.

● У морському шпиталі в Портсмуті, Вірджінія, як подає „Журнал Лікарського Т-ва", вживано прилад визначати мітки 5-ли і 7-ним місяцями вагітности, чи народиться дитина, двійнята чи трійнята. Цей прилад занотовує навіть слабке биття серця немовляти в матерньому лоні.

● Віце - президент Ричард М. Ніксон заявив, що він зовсім не турбується тим, що ньюйоркський губернатор Нелсон Рокефеллер виголошуватиме промови в стейті Каліфорнія, який є стейтом народження Ніксона. „Як каліфорнієць, я люблю, коли республиканські провідні діячі відвідують мій стейт", — сказав віце - президент.

МОСКВА ОСКАРЖУЄ ДИПЛОМАТА ЗДА У ПЕРЕДАЧІ ГРОШЕЙ „ШПИГУНОВІ"

Москва. — Совєти оскаржили Рассела Ланжелла, аташе американської амбасади у Москві, що він передав в автобусі в Москві якомусь совєтському громадянинові, що ніби був американським шпигуном, конверту з 20,000 рублів. Цю „підозрілу" трансакцію ніби зауважили інші пасажири, які звернули увагу совєтської поліції, яка тоді приймала американського дипломата. Його завезли на поліційну станцію, де його переслухували годину і три чверті, після чого випустили. При ньому ніби-то знайшли якийсь записник із „шпигунськими записками". В отого „шпигуна" в автобусі ніби-то знайдено шпигунську інструкцію та плящину з засекреченим чорнилом. Речник державного департаменту рішуче всьому цьому заперечив. Він заперечив також совєтській розголошувати цієї справи, а зробили це тільки після того, як появилася американська заява про схоплення американського дипломата, насильне завезення його на совєтську поліцію, зревідування і погрожування та пробування звербувати його на совєтську службу. Під час розмови американського шарже д'аффер в совєтському міністерстві закордонних справ йому нічого не сказали про намір Совєтів промовчати справу. Сам Ленжелл виїхав уже з Москви разом з своєю дружиною і трьома дітьми, бо большевики проголосили його „небажаною особою". Він рішуче заперечив совєтські оскарження та заявив, що большевики „грубо повелися" з ним. В розмові з голляндськими журналістами по дорозі до ЗДА, 37-річний американський службовик відмовився сказати будьщо більше понад подробиці, проголошені вже в американському офіційному комунікаті. Речник державного департаменту Линколн Вайт признав, що звичайно у випадку видалення з якоїсь країни американського дипломата не стосується автоматичної відплати, а видалюється дипломата тієї країни тоді, коли є на це достотні підстави. За газетними коментарями, американські власті мають підоставтком причини для видалення з ЗДА неодного совєтського „дипломата".

На Кипрі йдуть приготування до здійснення власної державности

Нікозія. — У столиці середземноморського острова Кипр відбулася в минулу неділю 18-го ц. м. нарада представників грецького населення того острова під проводом архиєпископа Макаріоса і турецького населення під проводом їх лідера, адвоката д-ра Фаділя Кучука, при чому звідомлення склали делегати Кипру на конференції, що велися в Атенах над договором приязни союзу між Грецією, Туреччиною і Республікою Кипру. Від лютого наступного року Кипр має стати самостійною державою. Тим часом, хоч уже розписано вибори першого президента й віце-президента Кипру, все ще ніби існують суперечки між кипрськими греками і турками щодо розподілення функцій між президентом і віце-президентом тієї нової держави. На недавній нараді на острові Родос буцімто прийшло до замирення між архиєпископом Макаріосом та генералом Грівасом, колишнім командантом кипрсько-грецького революційного підпілля. Грівас виступав проти тридержавного договору (Греція, Туреччина й Англія), за яким перетворено англійську колонію Кипр у самостійну державу, та вимагав продовжування боротьби за приєднання Кипру до Греції. Макаріос погодився на той договір і напевне стане першим президентом Кипру.

● Заходами Осередку Праці Наукового Товариства Шевченка в Шікаґо, відбудеться в суботу 24 жовтня о год. 7 вечорі в Линколн Голл (Школа Права Нортвест Юніверсіті) при 357 Іст Шикаґо Евню відкрита Наукова Конференція, присвячена Суверенові України — Гетьм. І. Мазепі. В програмі конференції: Відкриття — голова Осередку НТШ — д-р В. Соколовський. Вступне слово — проф. Р. Смаль-Стоцький — голова Амер. Відділу НТШ. Доповідь „Роля Мазепи в східноевропейській політиці" — професор Клеренс Меннінг. Доповідь „Соціяльні і економічні прямування мазепинської політики" — проф. І. Витанович. Спонзорами цієї конференції є пп. зорами цієї конференції є д-р М. Сімінович і д-р В. Стефурак.

Син сл. п. ген. Гната Стефанова — поручником в американській армії

Поручник Гнат Стефанів

Ню Йорк. — Дотримуючи традицій в родині Стефанових і йдучи слідами свого батька сл. п. полковника і потім генерала - хорунжого Гната Стефанова, команданта українських збройних сил у Львові в листопаді 1918 року і згодом команданта інших збройних формацій УГА, син його Гнат Стефанів, мол. вибрав теж зійськову кар'єру і після трьох років військової служби і закінчення американської військової офіцерської школи був наименований дня 7-го жовтня ц. р. поручником Армії ЗДА. Закінчив Гнат Стефанів, мол., армійську офіцерську школу у Форт Беннінг в Джорджії з особливим відзначенням як один з найкращих воїнів і неучвано здібний учень в усіх шкільних дисциплінах. Під час градуації Гната Стефанів, мол. одержав від ген. Честера А. Далена, команданта Армійської Піхотної Школи ЗДА спеціяльного відручного листа з признанням за надзвичайні досягнення в науці й у військовому ділі. У військовій службі в армії ЗДА перебуває Гнат Стефанів уже три роки, починаючи з 1956 року. До З'єдинених Держав Америки прибув молодий адепт військового діла разом із своєю матір'ю Наталією з Завадських Стефановою, відомою українською маляркою, з Реґенсбургу в Німеччині. Після свого прибуття до ЗДА вчився в середніх школах Ню Йорку і потім в одному із каледжів в Лос Анджелес у Каліфорнії. Новонаименований тепер поручником Армії ЗДА задумує Гнат Стефанів залишитися в поетійно у військовій службі і має вже приділ до повітряно - десантної дивізії у т. зв. стратегічному корпусу Армії ЗДА. Народжений Гнат Стефанів, мол. в 1935 р. в селі Бичкові на Закарпатті, де його батько, сл. п. генерал Гнат Стефанів був командантом українських військових робітничих відділів, консулем ЗОУНР в Ужгороді і де працював потім у лісництві. Стрий Гната Стефанова, мол., сотн. Зенон Стефанів є теж відомим військовиком, автором багатьох праць на військові теми і військовим співробітником „Свободи".

ПРЕЗИДЕНТ ЗВЕРНУВСЯ ДО СУДУ З ВИМОГОЮ ЗАБОРОНИ СТРАЙКУ СТАЛЕВАРІВ

Вашингтон. — През. Айзенгавер, одержавши від призначеної ним ради для розгляду справи страйку сталеварних робітників звідомлення про безуспішність її заходів довести до порозуміння між працедавцями і робітниками у сталеварному промислі, звернувся до генерального прокуратора ЗДА з дорученням започаткувати акцію проголошення судової заборони страйку. В заяві, проголошеній з цього приводу, Президент ствердив, що діє на підставі вийняткових постанов закону Тефта-Гартлі і для забезпечення інтересів усього американського народу, надії якого на добровільну полагоду конфлікту не здійснилися. В заяві підкреслено теж, що звернувся уряд до суду, вичерпавши всі заходи для полагоди страйку і не маючи вже ніякої іншої альтернативи. Негайно після одержання Президентового доручення департамент юстиції звернувся з петицією до судді федерального дистриктового суду Герберта П. Зорга в Піттсбургу проголосити заборону страйку, реченець якої буде тривати 80 днів. Провід спілки Об'єднані Сталеварні Робітники Америки, одержавши повідомлення про започатковану Президентом акцію в справі проголошення судової заборони, заявив, що він поборюватиме цю акцію, відкликаючись навіть до Найвищого Суду. Спілка стоїть на становищі, що проголошення судової заборони було б законним тоді, якби були загрожені національне здоров'я і безпека, чого під сучасну пору немає. Але ж водночас із цим, провідники спілки заявляють, що вони застосуються до судової заборони, якщо вона буде проголошена, і страйк припинять. Започаткував през. Айзенгавер акцію в справі одержання судової заборони страйку після того, як призначена ним рада для розгляду ситуації у сталеварній індустрії ствердила, що не зважаючи на всі переслухання і приватні розмови, їй не повелося довести до порозуміння між обидвома сторонами в справі підписання нового, вимаганого робітниками контракту. У своїй заяві з цього приводу през. Айзенгавер підкреслив ще, що відновлення продукції у сталеварній індустрії є життєвоважливим для американської нації.

Генеральна Асамблея ОН не може вибрати одного члена Ради Безпеки

Об'єднані Нації. — Генеральна Асамблея Об'єднаних Націй, перевівши 31 безуспішні голосування, остаточно в минулий понеділок 19-го жовтня відклала справу вибору останнього члена Ради Безпеки на два тижні. Коли в перших 28-х голосуваннях Польща мала перевагу над своєю суперницею Туреччиною, в голосуваннях у минулий понеділок Туреччина перегнала Польщу. У 25-ому голосуванні Польща дістала було 46 голосів, а Туреччина 34. Ситуація змінилась у користь Туреччини настільки, що в останньому 31-ому голосуванні Туреччина мала за собою 42 голоси, а Польща 39. Для важности вибору треба мати дві треті відданих голосів. Польщу підтримують совєтський блок, комунофільські невтральні, ба навіть деякі члени НАТО, як Данія і Норвегія, і деякі члени британської Коммонвелти, як Канада і Нова Зеляндія. Туреччину підтримують З'єдинені Держави та їх союзники. Під час двотижневої перерви обидві кандидатури будуть старатися перетягти на свою сторону стільки держав, щоб запевнити собі вибір, але одночасно, рахуючись із безвиглядністю таких заходів, голова Генеральної Асамблеї д-р Віктор Белявнде і Секретаріят ОН будуть напевне старатися осягти компроміс. Він або поділив би дворічний термін мандату в Раді Безпеки порівно по однорічному терміні для Польщі і для Туреччини, або знайшов би третю кандидатуру, на яку погодились би обидві сторони.

Азійсько-африканські члени ОН стараються поширити Раду Безпеки

Об'єднані Нації. — В будинку Об'єднаних Націй відбулася в минулу неділю 18 ц. м. нарада 10-ох азійсько-африканських членів тієї найвищої міжнародньої установи, а на понеділок передбачено продовжування наради у ширшому гурті - над внесенням про поширення членства в Раді Безпеки в першу чергу, як також в Економічно-соціяльній Раді та в Міжнародньому Трибуналі в Гаазі. На 82 членські держави в Об'єднаних Націях — азійсько-африканський бльок охоплює 29 держав. Вони не мають відповідного їх числу заступництва ні в 11-членній Раді Безпеки, ні в 15-членному Міжнародньому Трибуналі та 18-членній Економічно - суспільній Раді. Вони виготовили проєкт поширення всіх трьох найважливіших інституцій Об'єднаних Націй, дармащо для переведення такої зміни потрібна - за чартером ОН - згода всіх п'ятьох постійних членів Ради Безпеки, а совєтський представник заявив, що він закладе „вето" проти будь-якої такої зміни, поки в Об'єднаних Націях не засідатиме також комуністичний Китай. Азійсько-африканські делегати все-ж вважають, що задля самого принципу треба зголосити проєкт на поширення названих установ, які тепер не віддзеркалюють дійсного членського складу Об'єднаних Націй.

У СВІТІ

● У Лондоні покарано сім осіб, які вдерлися на залю, де відбувались збори Т-ва для оборони свободи колоній, почали демонстраційно викрикувати антимурийські гасла.

● В столиці Індонезії, Якарті закрили комуністичний щоденник за поширювання вісток, які викликають неспокій серед населення, і за критику президентських розпоряджень. В Індонезії чимраз більші вплив здобувають військовики, ворожо наставлені до комуністів.

● У Римі виграла судовий процес славетна фільмова артистка Інгрід Берґман. Римський суд, який дозволив, що її перший чоловік Роберто Росселіні, батько трьох їхніх дітей, тримав у себе дітей протягом трьох літніх місяців, наказав йому повернути дітей матері під постійний догляд. Інгрід Берґман, розвівшися з Росселіні, вийшла заміж за шведського промисловця Лярса Шмідта і живе тепер у Парижі. Росселіні зголосив судову скаргу, вимагаючи права постійної опіки над дітьми.

● Соціялістичний Інтернаціонал, репрезентований 9-ма соціял - демократичними партіями на конгресі англійських робітничих спілок, рішив дослідити причини програ німецьких і англійських соціялістів у парляментарних виборах в цих державах. Незалежно від цього, соціялісти з-поза Англії прославляли своїх англійських однодумців за їх активність.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$ 12.00	One year	$ 12.00
На пів року	6.25	Six months	6.25
На три місяці	3.25	Three months	3.25

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ГЕН. ДЖОРДЖ К. МАРШАЛЛ

Минулої п'ятниці помер на 78 році життя у військовому шпиталі у Вашинґтоні, там же, де закінчив своє життя Джан Фостер Доллес, генерал армії Джордж Кетлейт Маршалл, одна з найвидатніших постатей історії З'єдинених Держав першої половини цього сторіччя. Це був єдиний в історії Америки діяч, який у своєму житті займав становище шефа штабу армії, себто — тоді — насправді шефа штабу всіх збройних сил ЗДА, а згодом — становища американського амбасадора в Китаї, державного секретаря і секретаря оборони. З його іменем нерозривно зв'язані дві великі перемоги — розторощення гітлерівської Німеччини і врятування Західньої Европи від загрози комунізму в післявоєнних роках. Він був головним автором стратегічного пляну висаду альянтських військ в Нормандії й удару з заходу впоперек Німеччини в сторону Берліну. Він перевів у діло свою думку, що спершу треба знищити Німеччину, а потім звернути всі сили проти Японії. Але, після закінчення війни, коли виринула нова смертельна небезпека для західнього світу збоку Совєтів, він переставив американську політику з рейок співіснування, яке присвічувало американській політиці Теґерану-Ялти-Потсдаму, на рейки накиненої Америці холодної війни.

У цій холодній війні генерал Маршалл став творцем такої економічної допомоги Західній Европі, яка мала стабілізувати господарський, а за ним і політичний стан у вільних країнах Европи, і дозволити їм успішно опертися комуністичному натискові. Таким чином постав з його ініціятиви „плян Маршалла", завдяки якому відбудовано зруйноване господарство Західньої Европи і який насправді започаткував концепцію щорічної американської фінансової і технічної допомоги різним країнам по всьому світі. За цю його ідею, як і за всю пізнішу його діяльність в користь стабілізації світового миру, Джордж Маршалл дістав мирову нагороду Нобеля.

Однак, як усі індивідуальності, що підносяться понад пересічність, діють, творять і в своїх ділах мають не тільки успіхи, але й невдачі, Джордж Маршалл був одною з найбільш контроверсійних постатей свого часу. Йому закидувано політичну короткозорість, приписувано, нарівні з президентом Ф. Д. Рузвелтом, головне авторство концепції, за якою на найпершому місці стояв імператив — перемогти гітлерівську Німеччину й Японію всіми доступними засобами, отож навіть у союзі з СССР. Тому, мовляв, він був одним із найбільших спричинників того, що Америка вправді виграла війну, але програла мир. Йому закидувано занедбання у своєчасній передачі командуванню в Перл Гарборі відомостей про підозрілу концентрацію японської фльоти й морського летунства, що спричинило катастрофу 8 грудня 1941 р. Проти особи Джорджа К. Маршалла, як американського амбасадора в Китаї, зверталось найбільші закиди за виграну комуністів на китайському суходолі і втрату багатьох більйонів долярів та величезних запасів зброї, доставленої Америкою на той терен.

Джордж К. Маршалл не відповідав на ці закиди своїм противникам і не брав участи в полеміці довкола своєї особи. Він рішуче відмовився написати спомини. Бо прикметними рисами його вдачі, що їх прославляють його біографи, були: гордість, сполучена з скромністю, простолінійність, почуття відповідальности, обережність у прийманні важливих рішень, але послідовність у реалізації прийнятих постанов, великодушність і надзвичайне почуття пошани для людської гідности. Тому ще за його життя Ф. Д. Рузвелт сказав: „Я не міг би спокійно спати, коли б він (Маршалл) перебував за кордоном". Найкраще, мабуть, схарактеризував Джорджа Маршалла шеф британського імперіяльного штабу лорд Алленбрук: „Це був великий муж, великий джентлмен і великий організатор".

Очевидно, що про генерала Джорджа Маршалла, як і про всіх індивідуальностей, які своїми ділами викликають суперечні погляди, останнє слово має історія. Але вже у 1951 році, коли ген. Дж. К. Маршалл залишив активну державну службу, також найпалкіші його противники погоджувались, що це була надзвичайна людина. Покійний сенатор Джозеф МекКарті, що свого часу користувався в Америці великою популярністю, у великій мірі втратив її через те, що у своїй непогамованості не рахувався із словами в атаках проти генерала Маршалла, від якого ніколи не почув відповіді. Тому Маршалла порівнювали з античним грецьким героєм Аристидом: сполучення мужности, державницької мудрости і особистої скромности. Увесь американський нарід об'єднався в пошані над його домовиною, всі громадяни Америки, без уваги на свій рід, і всі її приятелі вшановують пам'ять цього великого американця.

ПЛЯНИ ПОБОРЮВАННЯ ЗЛОЧИННОСТИ СЕРЕД МОЛОДІ

Справа чимраз більшого зростання числа злочинів серед молоді в Ню Йорку перестає бути місцевою проблемою, і нею починає цікавитися Конґрес. Хоч нюйоркська поліція збільшила число поліцистів для боротьби з юнацькими ґенґами, і хоч комісія в справах молоді при міській раді посилює свою діяльність, щоб мирними засобами впливати на нелеґальні юнацькі організації, обидві ці акції покищо не мають успіхів, і щоденна преса приносить майже кожного дня вістки про нові злочини, доконані неповнолітніми злочинцями.

Конґресменка-демократка з Ореґону, Едіт Ґрін, внесла до Конґресу законопроєкт, в якому пропонує ухвалити 47,000,000 дол. на те, щоб в зародку зліквідувати злочинність серед юнаків і юначок. На думку цієї конґресменки, злочинність серед малолітніх треба поборювати на загальнодержавній базі, так само, як боремося проти віспи або поліо, бо духове і фізичне каліцтво, спричинюване злочинами неповнолітніх, не менше шкідливе від каліцтва, спричиненого дитячим паралічем.

Едіт Ґрін пропонує призначити федеральні фонди на вишкіл поліцистів, наглядачів над умовнозасудженими неповнолітніми злочинцями, суддів і психіятрів, які мали б працювати з неповнолітніми. Вона пропонує зорганізувати зразкові школи і тюрми, де можна було б переводити досліди над цією важливою проблемою. Найцікавішим у проєкті пані Ґрін є те, що вона вимагає, щоб фахівці педагоги і психологи досліджували характери дітей ще в дитячих садках, щоб виявляти потенціяльні дані у тих вихованців, які через кілька років можуть стати злочинцями. Дещо з її проєкту вже здійснюється в дитячих садках і перших клясах публічних шкіл у стейті Ореґоні. Розпізнаючи зародки злочинности в дітей, психіятри і вчителі допомагають їм і їхнім батькам зліквідувати все те, що з часом може призвести до протисоціяльної діяльности.

Як бачимо, Едіт Ґрін у своєму проєкті головну увагу звертає не на поборювання злочинности, а на виховування з потенціяльних злочинних корисних для суспільства громадян. 47 мільйонів долярів треба було б видати впродовж 8-ох років, щоб здійснити цю її „програму підтримки молоді".

Але населення Ню Йорку не може чекати на реалізацію проєкту пані Ґрін, розрахованого на довший час, бо злочини неповнолітніх дедалі більше непокоять усіх його мешканців. Губернатор Нелсон А. Рокефеллер і посадник Роберт Ваґнер вже не раз конферували в цій справі, внаслідок чого запляновано збільшити число поліцистів і створити таборк праці для тих молодих людей, які вже доконали злочинів або стоять на лихій дорозі.

Наприкінці минулого тижня посадник Ню Йорку повідомив, що підготовляється цілий ряд законопроєктів, які уможливлять успішнішу боротьбу проти злочинности молоді. Шість цих законопроєктів має ухвалити стейтова леґіслятура, а сьомий — міська рада. Ось важливіші пункти з цих законопроєктів:

1. Обнизити з 16-ох до 15-ох років вік, в якому неповнолітні можуть бути суджені за крадіжки з вломом або зґвалтування нарівні з дорослими особами: 2. Загострити заборону для молодих людей посідати будь-яку зброю; 3. Крамарі, які продають рушниці та пістолі, мусять вимагати від покупців окремих дозволів на посідання зброї; 4. Ввести гострішу контролю над всякого роду зборами неповнолітніх.

Посадник Ваґнер вважає, що стейтова леґіслятура ще восени цього року мусить прийняти відповідні законопроєкти, бо „кожне врятоване життя варте навіть найбільших заходів". Міська рада вже цього тижня почне обговорювати справу заборони для молоді до 21-го року носити при собі ножі та іншу гостру зброю. Минулого тижня міська рада ухвалила закон, що карає батьків гривною до 25 долярів за шкоду, спричинювану їхніми дітьми.

Посадник Ваґнер сказав, що на всі ці законопроєкти вже погодилися представники районових прокуратур, поліції і ради в справах молоді при міській раді.

На жаль, міські й стейтові чинники в своїх рішеннях не беруть до уваги можливостей поборювати злочинність серед молоді і нелеґальні організації молоді, так звані ґенґи, з поміччю молодечих організацій із позитивними програмами. Гадаємо, що цей позитивний засіб приніс би найкращі успіхи. Його здійснення вимагало б найтіснішої співпраці леґальних молодечих організацій з батьками, школою, церквою і всім громадянством.

І В САН МАРІНО — ПРОТВЕРЕЗІННЯ

Наприкінці минулого місяця Сан Маріно, малесенька, але найстарша в Европі республіка в Апеннінських горах, в Італії — позбулася офіційно свого комуністичного „уряду". Після закінчення другої світової війни цю мініятюрну республіку захопили були в свої руки комуністи, і не з поміччю якоїсь зовнішньої агресії чи внутрішнього пучу, але чисто демократичною процедурою, всенародним голосуванням, внаслідок розбиття демократів на кілька виборчих лист. Приявність червоного реп'яха у вигляді комуністичного уряду в Сан Маріно — не загрожувала Італії жадними комплікаціями, але становила свого роду аномалію на тому півострові. Це була для Італії дразлива порошина в оці, яку врешті й зліквідовано руками чи пак голосами самих таки патріотичних сан-марінців.

Правда, комуністичний уряд в цій гірській ліліпутній республіці усунено ще 1957 року, але внаслідок „державного перевороту". Щойно тепер демократичним, цілком леґальним шляхом узаконено майже дволітній провізоричний режим на цьому незалежному клаптикові соняшної Італії. З кінцем минулого місяця перемогла коаліція християнських і соціяльних демократів, здобувши абсолютну більшість у Великій Раді, що керує тією найстаршою в світі республікою. Як кажуть історики, державна суверенність Сан Маріно, в теперішніх його границях, датується ще від часів римського імператора Діоклетіяна, відомого гонителя християн, який признав цій території незалежність та її республіканський устрій.

Представники світової преси, які відвідали по недавніх виборах Сан Маріно, прийшли до висновку, що офіційної закордонної інтервенції в тих виборах не було, але все таки були певні, чисто леґальні зовнішні впливи, і то з ...американського боку! На перший погляд, читаючи таке, просто не може вміститися в голові американця навіть тінь припущення, щоб далека заморська потуга, яка найбільше шанує принципи демократії у себе вдома, а ще більше за кордоном, могла мачати пальці у внутрішні справи далекого Сан Маріно... В чому ж справа? На підставі конституції тієї республіки, всі її громадяни, які живуть поза Европою, — за океаном, можуть листовно під час виборів віддавати свої голоси за любих їм кандидатів. Громадяни, які живуть поза межами свого рідного краю, але в Европі, не мають цього привілею.

Отже, виключно на підставі такої виборчої ординації рішальне слово під час недавніх виборів мали емігранти з Сан Маріно, що живуть у ЗДА (ясна річ, особи, які не мають американського громадянства). У висліді такої американської „інтервенції", понад двадцять відсотків усіх відданих за політичну правицю голосів надіслано із ЗДА. Обраний на чотири роки новий уряд, щоб закріпити демократичні позиції, признав право голосування також жінкам, чого досі в тій державі не було. Це на майбутнє, кажуть в Сан Маріно, ще більше забезпечить демократичну форму правління, бо ж американські сан-марінки нарівні з своїми чоловіками є завзятими антикомуністами. З цього виходить, що червоні впливи в тій малій республіці закоренилися досить глибоко, і щойно її патріоти, які перебувають за тисячі миль від свого материка, витягли свій рідний край із червоного трясовиння...

Новий уряд Сан Маріно інтенсивно нав'язує дипломатичні, а ще більше господарсько-фінансові контакти з демократичними державами світу, між ними насамперед з Італією та ЗДА. Відкрито аж три нові сан-марінські консуляти у ЗДА, і вперше в довгій історії тієї країни консуляти в Західній Німеччині, Франції та Люксембурґу. У стадії переговорів стоїть відкриття консуляту в Японії, де проживає лише... один підданець Сан Маріно. Для Японії це дуже на руку, бо вона тепер може перевозити (читай: перепачковувати) кораблями деякі свої товари під незалежними сан-марінськими прапорами. Таку леґальну контрабанду визнає міжнародне торговельно-морське право.

Не лише для мешканців Европи, але й для однокровних сусідів Сан Маріно, для італійців, життя тієї маленької республіки зовсім мало знане. Частенько американські туристи багато більше знають про Сан Маріно, як його найближчі сусіди. Американці їздять до Сан Маріно тому, що на тій території дозволено всяке „ґемблерство", нелеґальні гри тощо. Туристика і торгівля сан-марінськими поштовими значками — це єдині джерела прибутків цього вбогого краю. Вбогість Сан Маріно — ось причина, чому стільки століть ані Італія, ані інші европейські держави не простягали до нього своїх ласих рук. Це також причина, чому таке відносно високе число сан-марінців живе в ЗДА.

Точне число сан-марінців, що їм леґально дозволено проживати поза своєю державою, становить 4,125 душ, або половина громадян, які мають право голосування у себе вдома! (Особи, які живуть поза кордонами Сан Маріно, але в Европі, мусять з'являтися особисто, щоб віддати свої голоси під час виборів).

Як сказано, довгих і важких дванадцять років мала ця республіка комуністичний уряд і всі зв'язані з тим „приємності". Недавня перемога демократичних сил на цьому малому клаптику земної кулі не така важлива під політично-географічним оглядом. Зате вона має своє значення під моральним, а ще більше під ідеологічним оглядом. Сказати б образово, навіть дрібна комашка втікає від обіймів червоного ведмедя, як тільки знаходить для цього можливість...

І. Л.

Микола Дербуш

НАШІ ВІДДІЛИ СЕРЕДНЬОГО ЗАХОДУ

Репортаж союзового організатора

II

Відділ ч. 356 — „Карпати", Омага, Небраска

По трьох днях перебування у столиці Небраски, Линколні, їду до найбільшого міста цього стейту — Омаги. Подорож автом триває лише півтори години. В зеленій, розлогій Омазі я був уже в червні цього року. І я щиро вітаю її, фактичну столицю навколишніх прерій, перетворених впертою працею фармерів на суцільні кукурудзяні поля... Якщо провідною індустрією Дітройту є автобудівельна промисловість, то в Омазі таку ж саму провідну ролю відограє м'ясна. Модерно розбудовані величезні різні Армура і Свіфта вже навздогнали і випередили своєю продукцією до цього часу найбільші у світі шикаґські різні.

Згадую про Армура та Свіфта лише тому, що понад дві третини українців міста працюють у цих фірмах. Обидві вони досить добре платять робітникам, а до того ж забезпечують певну стабільність праці, а звідси й заробітку. М'ясо — не авта, воно завжди має збут! Омага не знає періодичних рецесій, таких типових для великих індустрійних осередків східніх стейтів. Звідси й добра загосподарованість місцевих українців. Навіть ті родини, які мають шестеро і більше дітей, мішкають тут у власних хатах. У попередньому дописі про Линколн та його Відділ ч. 141 я писав, що там немає жадних виглядів на зріст української громади. Цілковиту протилежність являє собою Омага. Тут, навпаки, є великі можливості до зростання української громади. Зростаюча м'ясна промисловість потребує все нових і нових робітників. Хто з українців хотів би мати сталу роботу — пишіть до друзів з Омаги, їдьте туди і матимете її.

Українські родини Омаги переважно зосереджені в тій частині міста, де стоїть маленька, але чепурненька українська католицька церква, яка тут є єдиним українським осередком міста, навколо якого і гуртується місцеве громадське життя. Молодий, енерґійний, щирого серця і широких обріїв мислення священик місцевої церкви о. Ярослав Свищук є не тільки її парохом, але також і громадським діячем, який, користуючись пошаною американського суспільства, репрезентує назовні національні інтереси і громади, і неупокореної, воюючої України. До речі, о. Я. Свищук є членом не тільки Провидіння, але й УН-Союзу. Перебуваючи в Омазі й не маючи тут змоги піти до української православної церкви, я три рази був на Службах Божих у омазькій католицькій церкві ім. Непорочного Зачаття. Мені справді любо було в серці, бо кожного разу ці Служби Божі завершувала молитва „Боже Великий Єдиний"..."

Не збираюся перегортати пожовклі сторінки відділових протоколів, але хочу, бодай коротенько, сказати про створення 356-го Відділу в Омазі. До 2-ої світової війни у місті майже не було українців. Першим з нової повоєнної еміґрації опинився тут теперішній секретар Відділу УНС Михайло Воробець. Відразу ж він не зле влаштувався з роботою, придбав друзів американців і, спираючись на їхню допомогу, розпочав енерґійну переселенчу акцію. Внаслідок її дуже багато його друзів, знайомих і земляків з таборів Німеччини й Австрії опинились в самому серці Америки — в Омазі.

З іменем М. Воробця пов'язане не тільки створення української громади, але і створення в Омазі нашої клітини — Відділу УНС. Це сталося 18 червня 1950 р., коли в Омазі було лише яких 20 українських родин. На організаційних зборах, які відбулися у гостинній хаті М. Воробця, присутні основоположники Відділу обрали управу у складі: голови — бл. п. Б. Чехута, секретаря інж. Мирослава Кальби, який потім був учасником двох останніх союзових конвенцій, а тепер від початку вересня ц. р. розбудовує, як секретар, Відділ ч. 226 у Денвері, Колорадо, і скарбника М. Воробця. Цей останній, до речі, був і „хресним батьком" Відділу: на його пропозицію Відділ ч. 356 дістав назву „Карпати". Старанням його організаторів, у першу чергу М. Кальби і М. Воробця, Відділ почав швидко зростати. Два рази його відвідував організатор УНС В. Білецький. На 1 січня 1955 року Відділ ч. 356 нараховував вже 126 членів. За 4 наступні роки він зріс ще на 40 членів і початок ювілейного 1959 р. зустрів, маючи у своєму складі 166 членів.

Закінчення 1-ої половини 1959-го ювілейного року 356-ий Відділ зустрів дуже добрими показниками: приєднав протягом шести місяців 31 члена. У тому числі 12 членів були приєднані самим секретарем Відділу М. Воробцем. Річне завдання з Централі Відділ протягом 1-ої половини року виконав більш ніж на 200 відс. і став у шерегу найкращих Відділів усього Союзу (Трибуна УНС ч. 6). Ще ліпші показники Відділ має у 2-ій половині ювілейного 1959 року. За липень, серпень і вересень Відділ збільшився ще на 40 членів, з яких 13 приєднані його секретарем. Знаючи по двох відвідинах досить добре Омагу та її людей, я певен, що до кінця ювілейного року — за три його останні місяці Відділ придбає ще яких 15-20 нових членів. Отже, заздалегідь можна сказати, що закінчення ювілейного року 356-ий Відділ зустріне стоячи на одному з перших місць серед найкращих Відділів Союзу.

Душею і рушієм 356-го Відділу є його секретар — Михайло Воробець... Інколи, навіть якслід і не пообідавши і ні хвилини не відпочивши, М. Воробець вже їхав разом зі мною, щоб здобути для Союзу ще кількох членів. І ми здобували тих членів. За мої перші (у червні ц. р.) і другі (у серпні-вересні) відвідини Омаги, здобуто тут 46 членів для УНС. Фактичним організатором більшости тих членів був не я, а Михайло Воробець. Мені, чужій людині, у багатьох хатах відмовили б, і ці люди не стали б нашими членами. А хіба можна було відмовити М. Воробцеві? Він тих людей і з Европи спровадив, і мешкання для них знайшов, і до роботи влаштував, а потім гроші їм позичав, у суді свідчив, і дітей хрестив, а потім ще раз гроші позичав і хати купувати допомагав... А тепер просить: „Друже, у твоєму ж власному інтересі — стань членом Союзу!" То чи можна йому відмовити?!

46 нових членів — то лише жменька для наших великих міст Сходу, навіть для Міннеаполісу з його українським населенням в 2,000-2,500 осіб. Але для Омаги! Але не треба слів. Числа промовляють ліпше. За найточнішими даними парафіяльних списків у місцевій католицькій громаді на 1 серпня ц. р. нараховувалося 80 родин, у складі яких було 142 дорослі особи і 136 дітей, разом 278 осіб. Поза цією громадою в Омазі є ще 4 православні українські родини і 6-7 українських католицьких родин (переважно українці одружені з чужинками), які з тих чи інших причин самоізолювалися і від церковного, і від громадського українського життя. Рахуючи і ці родини, маємо у Омазі щонайбільше яких 315-320 українців. В липні місцевий Відділ УНС мав 189 членів. Майже — дві третини усього українського населення міста... Щойно зіставлення цих всіх чисел показує, що придбання нашими спільними зусиллями 46 нових членів і 25 членів зусиллями самого секретаря є справді омазьким чудом!

Багатьох членів я здобув у Омазі, так само здобув я там і багатьох друзів. Певен, що зусиллями нашого енерґійного організатора М. Воробця Омага може стати і стане суцільно-союзовим містом, а сам організатор стане у шерегу найкращих організаторів Союзу.

Об'єктивність змушує, і я, хоч і трохи з болем у серці, мушу сконстатувати, що найкращим щодо розбудови у ювілейному 1959 році Відділом Середнього Заходу є не 345-ий Відділ, у якому мене вперто щороку обирають секретарем, а таки 356-ий Відділ у Омазі. Бо, пропорційно до кількости українського населення, він здобув більше членів, ніж Відділ ч. 345.

Іван Смолій

У ЗЕЛЕНОМУ ПІДГІР'Ї

(Повість)

(14)

Ризи на священикові мінливі, гаптовані. Ладан клубиться хмаринами, зриваючи вгору над потемнілим іконостасом, і розпливається в глибині копули, звідки звисає на ланцюгу нехитрий, з різнокольорового скла свічник.

Аксаков роздув ніздрі, вбираючи п'янкі запахи кадила. І від цього запаху, такого далекого й рідного, він забув на мить, чого прийшов сюди. Дивне тремтіння пройняло його тіло. Наче хто торкнув вправно закляклі м'язи, і вони розпружилися, уляглися в невимовно приємному почутті. Він у колі своєї родини. Це його дитинство клубиться клубами кадильного диму. Ці самі ікони, ці самі лики святих, і тепло свіч, — цих блимаючих жовтавих вогників, що, як людські душі, націлюються і рвуться все вгору, і хитаються від подувів життьових, і знову вирівнюються, поки не скапають і не потахнуть у темряві.

Духовне училище, що в ньому вчився — оаза серед бурхливого моря. Хиталася імперія в підвалинах, а Серьожа з волі папаші мав спасати Росію, що пропадала, підточувана шашелями-атеїстами, царевбивцями й плутами. Щоб вічно жив і царював государ з Божим знам'ям.

А потім не стало государя. І не стало папаші, не витримало його серце удару. Погасла вічна лямпадка перед чудотворною іконою у глибині їх оселі на правому крилі... Ішли армії в одну сторону й другу, взаємно винищували себе в жорстоких боях і погромах. Плюндрували все червоноармійські загони...

Дзвінки зателенькали дрібно. Аксаков зауважив раптом, що перед ним нема нікого. Якось розступилися миряни, потиснулися на боки поза крилос, і він один, видний аж від престола.

А батюшка несе оце з престола в червоний оксамит оправлену книгу. Несе й дивиться на нього. Розкрив книгу, підніс руку, благословлячи. І з образу біля церковних воріт теж благословив Хтось, так само склавши пальці, а другою рукою вказуючи на своє зранене серце. А очі ті самі, ласкаві і проймаючі-всевидючі.

Христос і батюшка!

А слова Христа лилися чіткі й такі знайомі з дитинства. Аксаков заслухався в мелодійне читання, аж поки воно не скінчилося.

Коли замкнулися клямри Євангелії, стало на мить у церкві тихо й тривожно. Батюшка не зводив очей з несподіваного відвідувача. Але ось він перехрестився, привітався з мирянами.

Аксаков став прислухатися до знайомої історії. Завтра храм Петра і Павла. Петро — скеля. На цій скелі стоїть церква. Багато сторіч вороги намагалися збурити її, але не вдіяли нічого, бо вона — вічна. Найбільший подвижник, другий верховний апостол Павло, також був спершу великим гонителем Церкви.

Все з більшим інтересом вслухувався Аксаков у знайому історію: Павло вславився спершу як жорстокий погромник Христової віри. Тоді ще звався він Савлом. Страшну славу здобув він собі між християнами, бо немилосердно нищив громади, підшукував собі донощиків і при їх допомозі ув'язнював мужчин і жінок. Страх ішов по всій країні, розбіглися учениіки Христові, втікаючи в інші землі, в Самарію, в Юдею.

А Савло став ненаситний у жадобі переслідувань і убивств. Він просив верховного жерця дати йому лист до божниць у Дамаску, щоб міг він в'язнити і кидати в тюрму всіх, кого зустріне на тій дорозі з християн.

І з тим листом виїхав. А коли був недалеко Дамаску, разюча ясність вдарила з неба і осліпила Савла. Він упав з коня на дорогу і почув голос, що мовив йому:

— Савле! Савле! Чому переслідуєш мене?

— Хто ти, о, пане? — запитав Савл, дрижучи у своїй сліпоті.

— Я той, кого переслідуєш, — почув він голос. — О, Савле, Савле! Чому такою диявольською ненавистю сповнене твоє серце? Чому гониш мене й учеників моїх удень і вночі? Чи за те, що проповідують любов між людьми, і милосердя, і покору? Чи за те, що хочуть посіяти мир у людських душах? Радіють твоїми ділами облудні фарисеї, і смутяться добрі люди, плачуть жінки й діти, що їх осирочуєш, і невинно пролита кров кличе до неба о помсту.

Простягнені руки батюшки, піднесені вгору, як у старозавітніх пророків, хиталися погрозливо. Аксаков прикусив губи. Раптом зрозумів він, що недарма розказує священик цю історію своїм вірним, бо ця історія звернена проти нього. Ждуть тепер усі в глибокій тиші, що прогуркотить грім і спалить гонителя. Гонитель — він. Аналогія надто прозора.

А голос проповідника піднісся ще вище, і вже не було сумніву, до кого звернені ці слова.

Схаменись, людино! Ти черв! Ти порох земний! Трудно тобі проти рожна перти. Мине швидко твоє життя, надійде смерть, і що скажеш тоді? Людська кров і сирітські сльози не дадуть тобі вмерти. Як хробак, повзатимеш у немочі й розпуці, а прокльони людські лунатимуть невпинно в твоїх вухах...

Аксаков мимоволі понурив голову. Здалося йому нараз, ніби це не батюшка, а вже рідний батько встав з могили, страшний у своєму гніві, що син зламав його волю, пішов дорогою зла. Ти безвірник! Ти проклятий!...

Глуха, каламутна лють нахлинула на мозок. А з нею якась розгубленість і непевність. Релігія і заповіти батька. Про ці речі, здавалось, нема в нього двох думок. Давно все вирішив. Адже він пішов у перших лавах союзу безбожників. Адже він мандрував з курсантами місцями недавніх прощ, пустими святинями. Приставали перед запущеними престолами, а провідник навчав, пересипаючи всю доповідь дотепами й анекдотами. Реґіт з їх молодих грудей знімався тоді в опустілих святинях, гучний, грімкий, визовний і покотистий. Голосніший від співу колишніх хорів. Ніби нова форма розмови людини з божеством.

Ламали іконостас, обертаючи десь церкву на клюб. Розбирали престіл, залишаючи з нього один ступінь, щоб на тому місці, де довершувались таїнства християн, засідала тепер президія мітинґів і зборів, щоб з того місця гомоніло нове вчення. Руйнував, пустував з усіми без жадної тривожної думки.

А тут, у цьому капищі, охопив його моторошний неспокій. Невже ж сила проповіді цієї людини така велика? Невже ж все ще не вирішено? Невже ж він на блудному шляху? І кожний його крок супроводять людські сльози й прокльони?

ЖОВТЕНЬ — МІСЯЦЬ ФОНДУ „СВОБОДИ" І ЇЇ ВИДАНЬ. СКРІПЛЮЙТЕ ГОЛОС УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВДИ, ПОШЛІТЬ СВОЮ ЩЕДРУ ПОЖЕРТВУ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД „СВОБОДИ" !

НАШІ ПОЗИЦІЇ

КУК про комунізм, тотальне роззброєння і мир.

Візита Хрущова в ЗДА — це початок генеральної офензиви світового комунізму на позиції Заходу — прямою, фронтовою атакою. Її ціль абсолютно ясна! Хрущов виклав її своїм господарям у ЗДА відкрито. Капіталізм має згинути й на його місце має бути нова й краща система — комунізм. Очевидно, мова не лише про зміну економічної системи. Це засуд демократичного способу нашого життя. На його місце мала б прийти комуністична диктатура.

На цьому тлі Хрущов, з трибуни ОН, пропонував мир через тотальне роззброєння — воєнні фабрики й запаси воєнної продукції знищити, генеральні штаби й військові заведення скасувати, військо розпустити.

Чи те, що пропонує Хрущов, веде до миру?

Ні, — це капітуляція перед комунізмом. Капітуляція безоглядна й видання своїх країн на ласку й неласку комуністичній змові, на знищення й поневолення.

Ми заявляємося за мир і за роззброєння. Ніхто не може бажати руїни своїй країні й неповинної крови своїх ближніх. Але пропозиції Хрущова викликають повне недовір'я.

Пригадаймо лише, як представляв він у ЗДА комуністичну систему, яка то вона мирна, людяна й поступова. Він, активний атеїст, покликувався на Бога, Біблію і Христа! Він говорив про любов між людьми в СССР. Сотні тисяч наших співгромадян, що жили під комуністичним режимом в Україні, мусіли питати себе — невже все те, що вони бачили там на власні очі, не було дійсне? Чи справді та кров і змасакровані трупи й ті всі страхіття в Україні, був тільки страшний привид? Може справді в Україні не було й нема концентраційних таборів, примусової невільничої праці, терору, переслідувань за релігійні й політичні переконання та всякого іншого насильства, нужди, русифікації? Невже це видумка, що Москва завоювала Україну й багато інших країн шляхом воєнної агресії? Невже цілий устрій СССР, з національними республіками, що не мають ніяких прав, це вигадка „буржуазних націоналістів"?

Але такі думки за хвилину розвівались. Те, що вони знають і бачили, таки була дійсність. Нема такої української родини, щоб не мала кривавої жертви в зустрічі з комунізмом. Де ж та людяність і любов у країні комунізму?

Це достатočно виправдує недовір'я до того всього, що сказав Хрущов. А його пропозиція про тотальне роззброєння нагадує до болю часи з-перед 40 років, коли большевики деморалізували в той час змучені війною маси такими гаслами, як — „Мир без анексій і контрибуцій", або „Війна палатам, мир хатам".

У цій ситуації реалізувати мир через тотальне роззброєння, це самогубство. Перша необхідність — розв'язати проблеми, що допровадили до зброєння, і направити кривду, що сталася багатьом народам. Якщо це станеться, то після цього роззброєння буде реалізуватися автоматично, бо повернеться довір'я між народами, і вони не будуть мати потреби вдержувати мільйонові армії і працювати на зброєння. Це була би конструктивна дорога до загоєння ран на організмі людства, це єдина, правдива дорога до миру.

Всю цю справу слід поставити на широкому, міжнародному, явному форумі. На цьому форумі повинно бути місце для представників поневолених народів.

Наступ комунізму, з приміненням прямої, безоглядної тактики Хрущова, необхідно відбити протинаступом, мирними й публічно контрольованими засобами.

Українці Канади!

Перед нами нові, небувалі ще труднощі. Маємо діло з новою тактикою комунізму, з повними арсеналами підступних способів для розкладу вільного світу. Це великі труднощі. Треба нам вчас і відкрито з'ясувати собі справжній стан справи. В цьому надзвичайному моменті всі мусимо виявити прикмети людей, що думають по державницьки і працюють в далекій преспективі.

Комітет Українців Канади
Президія

о. д-р **В. Кушнір** — президент, **І. Г. Сирник, В. Коссар** та **І. Іванчук** — заступники президента, **В. Мартинець** — координатор, **В. І. Сарчук** — ген. секретар, **П. Вах** — скарбник. **Н. Башук, Р. Брик, о. С. Іжик, Гр. Кукса, Д. Лобай, д-р М. Марунчак, д-р Т. Михайлівський, С. Радчук, проп. Л. Стандрет, пані Е. Ситник, панна А. Фігус**

ОБСТАВИНИ СМЕРТИ СЛ. П. СТЕПАНА БАНДЕРИ

(Закінчення зі стор. 1-шої)

Ст. Бандери, що, почувши приїзд авта чекала свого чоловіка при відкритих дверях, збігла вниз з третього поверху, де побачила страшний образ. Сусіди — рятівники з першого поверху обернули тіло навзнаки. Степан Бандера ще жив і кілька разів відкрив та заплющив очі. З його уст і носа спливала кров. Через десять хвилин, приблизно о 13.10 год. приїхало авто швидкої допомоги і відвезло Ст. Бандеру під опікою його Дружини до лікарні на Льотштр. (Роткройцкранкенгавз ч. 2), віддаленої від місця трагічного випадку на п'ять хвилин ходу.

Особи з Цеппеліништр. негайно від помешкання Ст. Бандери поїхали до названої лікарні, де їх заведено до окремої кімнати, в якій лежав накритий білим полотном Ст. Бандера. Дружина його і медсестра сказали, що він уже не живе. Лікар відкрив полотно і прибулі побачили струмки крови біля уст, носа і вух. Жадних слідів побиття не було видно.

— Може б ще можна повернути життя іньєкціями або з допомогою операції чи штучного кисневого дихання, — питалися в лікаря прибулі.

Але лікар відповів, що вже ніщо не поможе, бо смерть наступила в дорозі до лікарні. При цьому він пояснив, що на підставі дотеперішніх симптомів причиною смерти могло б бути зламання черепа, типовою ознакою чого є виплив крови з вух. На запит, чи не уважає він, що причиною смерти був атентат, лікар відповів, що звичайний упадок на сходах може також спричинити смерть.

Докладний огляд тіла відбувся з доручення відповідних німецьких чинників у п'ятницю 16 жовтня ц. р. в пообідні години. На домагання представників Проводу ЗЧ ОУН при огляді був присутній також український лікар. Слідча комісія заповіла в пресі, що вислід медичної експертизи буде опублікований в п'ятницю 16 жовтня о год. 17 після обіду. Кореспонденти німецької преси, яка вже вранці того дня подала перші ширші і коротші повідомлення про смерть Ст. Бандери, висловлюючи припущення про злочин атентату, — нетерпляче чекали офіціяльного комунікату. О 17-ій годині, одначе, голова слідчої комісії заявив, що висліду він покищо подати не може, бо мусять бути зроблені ще хемічні аналізи. Ця заява навела німецьку пресу на думку, що причиною смерти Ст. Бандери є отруєння. В такому дусі появилися в суботу 17 жовтня ц. р. в західньо-німецькій пресі більші або менші описи смерти Ст. Бандери. Все вказує на те, що Ст. Бандеру підступно вбив московсько-большевицький ворог.

Небезпека можливости атентату на Ст. Бандеру повторювалася в різні періоди часу. Через те для його охорони постійно призначувано відповідних людей; останніми тижнями охорона була навіть зміцнена. Але в критичну годину Ст. Бандера сам відіслав свою охорону і з тієї причини зайшов до будинку, де мешкав, без супроводу".

З'їзд абсольвентів колишньої гімназії в Ляндсгуті (Німеччина)

Невже можна забути роки, спільно пережиті з рядом товаришів? Ті ж шкільні роки зв'язують членів кожної кляси такими тривкими вузлами приязни й створюють такий товариський зв'язок, що його важко розірвати чи забути навіть тоді, коли всі члени кляси, по закінченні навчання, розійдуться по широкому світі. Саме й ця клясова лучба є одним із тих чинників, що викликують бажання зібратися за деякий час на спільній товариській зустрічі, щоб пригадати „світла й тіні", кинути оком на минуле, но й „критичним оком" поглянути на своїх виховників та й на себе.

Звичайно такі зустрічі наповнені атмосферою радости та безжурности й веселости. До таких зустрічей треба зачислити й з'їзд з нагоди 10-ліття перших випускників кол. гімназії в Ляндсгуті (Нім.), що відбувся недавно у Глен Спей. На з'їзд прибули не тільки виховники та абсольвенти але й всі колишні учні гімназії спільно з батьками. Мимоволі зустріч абсольвентів і учнів перемінилася у зустріч майже всіх мешканців колишнього табору у Ляндсгуті.

Зустріч дбайливо підготовив комітет випускників у складі Д. Мручкевич-Черник, В. Попик і Б. Титла. Почалась вона молитвою, що її провів кол. катехит о. М. Дядьо та привітом присутніх членом комітету п. Б. Титлою. З черги привітали З'їзд кол. директор школи та кол. професори. Від абітурієнтів привітав з'їзд та пригадав старі гімназійні часи „підйомів та втіх" В. Голод, сьогодні вже інженер. Дотепно але вдумливо проводив програмою з'їзду п. Б. Титла. Забавову частину почав п. М. Понеділок, який відчитав декілька своїх гуморесок, нагороджених рясними оплесками. Пізно в ніч протягнулася забава при музиці; у вузькому крузі, при столиках, ділилися учасники з'їзду споминами й переживаннями минулих літ. Другого дня, у неділю, в місцевій каплиці, о. Дядьо відправив торжественне Богослуження в намірені учасників з'їзду та Панахиду за померлих виховників. На з'їзд прибули не тільки кол. учні з над Атлантику, але й з далекого Пацифіку чи Канади. Вузли шкільної лавки виявилися тривалішими, як віддаль. -кий

За позичені гроші в ЗДА треба буде купувати товари в цій країні

Вашингтон. — Директор Розвитково-Позичкового Фонду Венс Бранд заявив, що в майбутньому чужі країни, які дістануть позичку з цього фонду, мусітимуть за всю позичену суму купувати в ЗДА товари, а не так як досі, що тільки половину позиченої суми видавали на купівлю товарів в цій країні. Це заряджено тому, що ЗДА в останніх роках мають торговельний дефіцит, внаслідок чого доляри і золото відходять закордон, що спричинити може інфляцію американської валюти. Одночасно ЗДА натискатимуть на європейські країни, щоб вони більше допомагали недорозвиненим державам, бо ЗДА сами цього не можуть робити, як це було донедавна, коли європейські держави терпіли ще економічно внаслідок війни.

Українська Літературно Мистецький Клюб
Ню Йорк

З Літературно - Мистецького Клюбу в Ню Йорку повідомляють, що в п'ятницю, дня 23-го жовтня ц. р., проф. Роман Савицький читатиме репортаж з подорожі по Европі, багато ілюстрований особисто зробленими світлинами. Початок о год. 8-ій вечора.

Зиновій Онишкевич

(Напередодні його самостійної виставки)

В неділю, 1-го листопада відбудеться в Ню Йорку в залі Літ.-Мист. Клюбу перша самостійна виставка картин молодого талановитого маляра Зиновія Онишкевича. Він народився у Львові, і вже 1944 року, малим хлопцем, був змушений покинути Рідну Землю враз зі своїми батьками. Свою першу молодість він перевів серед незавидних таборових обставин на скитальщині.

В 1949 р. пощастило йому виїхати до ЗДА і тут щойно він знайшов можливості розвинути вповні вроджений малярський талант. Зиновій Онишкевич студіював образотворче мистецтво в таких мистецьких школах в Н. Йорку: Арт Стюдентс Ліґ, оф Н. Й.; Нешенел Академі і Пратт Інститут.

Рисунок, малярство, графіка та ілюстрація були головними предметами, які студіював наш молодий земляк поруч з іншими мистецькими дисциплінами. Його вчителями були визначні американські знавці мистецтва, а між ними славні професори Реґіналд Марш, Іван Олінскій та Роберт Філіпп, у якого клясі молодий Зиновій був монітором.

В 1958 р. Онишкевич закінчив студії, одержав академічний ступінь Бачелор оф файн Артс і вступив на шлях артиста - маляря, професіонала. Його мистецька творчість багата і різноманітна. Ми бачили його легкі рисунки, переконливі ілюстрації і знамениті портрети. Він малює краєвиди, повні тепла і своєрідного чару, а „мертва природа" в його інтерпретації набирає життя. Молодий маляр оперує вміло високою технікою і акварелями і олією. Його твори відомі вже трохи ширшій українській громаді з мистецьких виставок, влаштовуваних Об'єднанням Молодих Українських Мистців В Америці.

Він брав участь у численних американських мистецьких виставках в Ню Йорку, з-поміж яких треба відмітити виставку Нешенел Клаб Вотер Колорс Шов в 1957 р., на якій його картина „Перший сніг" здобула нагороду і бронзову медалю.

На особливу увагу заслуговує факт допущення його до участи в виставці, організованій славним „Амерікен Вотер Колор Сосаєті" в Ню Йорку вліті 1959 р. Треба знати, що допущення до участи у виставках цього американського мистецького товариства оцінюється тут як високе признання для артиста і його мистецьких кваліфікацій.

Зиновій Онишкевич має вже на своєму рекорді цілий ряд поважних професійних досягнень. Його талановиті ілюстрації прикрашують сторінки американських популярних і наукових видань. Він виконує влучні торговельні рисунки, малює на замовлення портрети і т. д. Він є у постійному контакті з такими видавництвами і установами „Фільм Продакшен Інтернешенел", Гарпер Магазин (мільйоний тираж), та спеціяльні американські фундації, для яких виконав серію рисунків, подуманих як засіб до поборювання модечої злочинности.

Недавно американська мистецька школа Феймос Артіст Скул у Вестпорті, Конн., заангажувала Онишкевича на постійного інструктора для корекгі фіґуральної композиції і портрету.

Безупинна праця над собою і сталий поступ Онишкевича на своєму мистецькому шляху здобули йому признання серед його американських приятелів. В українських мистецьких колах користується він загальною симпатією. Особливо захоплені його успіхами молоді українські мистці зорганізовані в Об'єднанні. Вони ж бо знають найкраще, як тяжко є молодому мистцеві здобути признання публіки, та які перешкоди приходиться йому переборювати на цьому шляху.

Ми радіємо з його найбільшого успіху, за який вважаємо його рішення влаштувати першу, самостійну мистецьку виставку. Ми впевнені в цьому, що українська спільнота підтримає його змагання та відвідає цю виставку в неділю — 1-го листопада в Літературно - Мистецькому Клюбі в Ню Йорку.....

Вол. Богачевський

†

Ділимося сумною вісткою,
що дня 16-го жовтня 1959 року
упокоївся в Бозі,
заосмотрений Найсвятішими Тайнами,
на 33-му році священства

о. РОМАН КОЦЮМАКА

парох Української Католицької Церкви св. Івана Хрестителя в Фол Рівер, Масс.

Покійний народився дня 9-го вересня 1891 р. в Дроздовичах, Західня Україна. Довголітній парох села Либухора, душпастир таборів в Німеччині: Швайнфурт, Ашафенбург, а від 1951 р. парох у Фол Рівер.

ПОХОРОННІ обряди були відправлені в понеділок, 19-го жовтня 1959 р. в церкві св. Івана Хрестителя.

Горем прибиті:

Дружина — МАРІЯ
Син БОГДАН і невістка ІНҐЕЛЬОРА
Донька РОМАНА і зять ВОЛОДИМИР ДИҐДАЛО та внуки.

В неділю, 25-го жовтня 1959 р.
в Православній Церкві св. Володимира
в НЮ ЙОРКУ
160 West 82nd Street — New York City
відбудеться
ПАНАХИДА
за спокій душ св. п.:
проф. Олександра Лотоцького
його дружини
Дори Лотоцької з Руденків
і їхніх доньки і зятя
кн. Оксани й Івана Токаржевських Карашевичів
про що повідомляє Друзів та Знайомих
СИН

Замість квітів на свіжу могилу
нашого Незабутнього Приятеля
бл. п. ІВАНА КЕРНИЦЬКОГО
складаю на КоДУС в Европі
20.00 долярів.
д-р ІВАН ЯНЧИШИН з Родиною — Дітройт, Миш.

Сен. Мортон передбачає, що Рокефеллер і Ніксон змагатимуться за кандидатуру на президента

Монтпеліє, Вермонт. — Голова Республіканського Крайового Комітету сенатор Трастон Мортон заявив на пресовій конференції, що згідно з його передбаченням за кандидатуру на президента в 1960 році змагатимуться губернатор Ню Йорку Нелсон Рокефеллер і віце-президент Ричард М. Ніксон. Після вибору одного з них на кандидата легко буде об'єднати партію для одностайної виборчої кампанії. На думку сен. Мортона подорож Ніксона до СССР скріпила популярність віцепрезидента і вийшла в користь Республіканської партії. Він гадає, що дуже сильний виборчий список був би тоді, коли б його очолювали Рокефеллер і Ніксон. Сам Мортон нікого не підтримує із цих двох кандидатів, так само робить і президент Айзенгавер, який не буде виступати проти жадного кандидата на президента так довго, поки ті кандидати мають таку саму внутрішню і закордонну програму, яку підтримує Президент. Президент обіцяє активно агітувати за того кандидата, якого найменує Республіканська Номінаційна Конвенція.

Федеральний уряд пропонує збільшити допомогу тим, що її потребують

Вашингтон. — Представник уряду повідомляє, що підготовляється плян поширити допомогу всім тим, що її потребують. Згідно з цим пляном, який підтримує департамент здоров'я, виховання і добродійности, кілька категорій осіб і цілих родин дістали б більшу федеральну допомогу, коли її дійсно потребують. Найважливішою точкою цього пляну є те, що по раз перший в історії ЗДА всі особи, які закінчили 72-ий рік життя і не мають права користати з соціяльного забезпечення, бо коли вони працювали, то не платили до нього вкладок, — дістали б автоматично сталі пенсії. Досі з допомог могли користати такі чотири категорії осіб: старші віком особи, діти, сліпі і ті, що зовсім не є здібні до праці. Тепер особи у віці понад 72 роки дістали б старечі пенсії, а не допомогу, як було досі. Фонди на ці пенсії давав би фонд соціяльного забезпечення. Змінено б також і спосіб виплачування федеральної допомоги, яку виплачується окремим стейтам. Ці пляни мусять бути передані в окремих законопроєктах, які має затвердити Конґрес в 1960-му році.

Рутер заповідає боротьбу за коротший тиждень праці

Атлантік Ситі, Н. Дж. — Голова спілки Об'єднані Автомобільні Робітники Волтер П. Рутер на закінченні конвенції заповів, що ним очолювана спілка вестиме перед в боротьбі за коротший тиждень праці. Ця спілка вела й веде перед в поліпшуванні умов праці робітників, і вона хоче започаткувати боротьбу за коротший тиждень праці для робітників, бо до цієї боротьби мусять приєднатися інші професійні спілки. Конвенція одноголосно прийняла напрямні для нових переговорів в 1961-му році,і між ними є і пункт про скорочення тижня праці. Представниця з Гемтремку панна Едіт Ван Горн заявила, що конче треба скоротити число годин в тижні праці, бо тоді не треба буде звільняти з праці робітників внаслідок механізації продукції. В прийнятих резолюціях конвенція домагається: 1. Збільшення заробітних платень, які відповідали б збільшенню економіки і продукції. 2. Продовжувати і збільшувати співпрацю з близькими професійними організаціями. 3. Збільшення виплачування допомоги на час безробіття, яка повинна бути виплачувана впродовж 50 тижнів. 4. Охорона робітників під час переношування фабрик.

Торговельний дефіцит — це загроза для економіки ЗДА, — каже директор банку Морґана

На покладі корабля „Ню Амстердам", який плив до Бермуд, відбувалися збори Товариства Ощадностевих банків, на яких промовляв голова одного із найбільших банків цієї країни Морґан Ґаранті Трост Компані Генрі С. Александер, який твердив, що дальший торговельний дефіцит ЗДА спричинив би не тільки дальший відплив золота з цієї країни, але, що далеко важливіше, був би загрозою для доляра і для життєвої стопи американського народу. На думку містера Александра ЗДА за всяку ціну мусять продавати за кордон більше товарів, як купувати звідтам, інші держави повинні разом із ЗДА допомагати чужим державам. Треба б створити таку атмосферу, яка дозволяла б чужим інвестиціям шукати місця закордоном. Ощадності в цій країні творять великі суми, з яких треба б частину вжити на економічну розбудову вільного світу.

Хрущов буцім-то дістав „кілька тисяч" приязних листів від американців

Москва. — Московська „Правда" з минулої п'ятниці принесла повну сторінку текстів і уривків з листів, що їх дістав Хрущов від різних рядових американців. Газета твердить, що таких листів є „кілька тисяч". З облесливого тону та типово-большевицьких зворотів, удідичених з часу сталінського „культу особи", видно, що американська комуністична партія видала приказ до своїх членів писати колінопреклонні лакейські листи та що йшла пропаганда між комуністичними поплентачами й наївними та збаламученими сірими людьми, щоб „для добра миру" заявляти Хрущову свою приязнь. Так ось якась пані Аделайна Нелсон з Сіетлю пише, що „нас американців від довгих років годують пропагандою страху й ненависти; наша господарка базована на приготуваннях до війни..." „Тедді Торнтон з Дітройту прославляє Хрущова в листі до нього, як „великого державного мужа й великого лідера", „безстрашного, щирого і чесного". А. Маргарита Дічассо з Чарлстону, С. К., не бажає собі нічого більше, як того, щоб стиснути руку Хрущову і журиться, чи всі, які доступили тієї „чести", усвідомлюють, що вони повинні бути „найщасливішими людьми"... Американська преса стверджує в коментарях, що деякі з-посеред отих осіб дійсно признались, що вони писали до Хрущова, але більшість з них, дізнавшись, як їхні листи передала „Правда", застереглись, що вони писали „трохи інакше'".

ПОХОРОНИ ГЕНЕРАЛА ДЖОРДЖА К. МАРШАЛЛА

Вояки різних формацій зброї вносять до Вашинґтонської Катедри домовину із тлінними останками генерала Армії ЗДА Джорджа К. Маршалла, що помер дня 16 жовтня ц. р.

Доповідь д-р Зорі Ясінчук Гріффо на Американській Конвенції Фізіологів

Від 8 - 11-го вересня ц. р. відбулася конвенція фізіологів Америки на університеті стейту Іллиной, в Урбана, Ілл. З'їзд був присвячений демонстраціям і докладам з найновіщих дослідів і здобутків у цій ділянці. 11-го вересня член медичного факультету при університеті ім. Вашинґтона у Сейнт Люїс, Мізурі, д-р Зоря Ясінчук Гріффо представила висліди своєї кількарічної праці про вплив аденаліну і ноаденаліну на кардіоваскулярну систему. По доповіді вив'язалася жива дискусія, в якій взяли участь визначні сучасні фізіологи, як бувший голова Фізіологічного Т-ва д- Биртон з Канади, відомий автор д-р Гейтон з Університету Міссісіпі, д-р Кец з Шикаґо та інші. **Н. М.**

● Другу Конференцію молодих науковців влаштовує Наукове Товариство ім. Шевченка у ЗДА в суботу, дня 24-го жовтня ц. р. в залі НТШ при 302 Вест 13 вул. в Ню Йорку. Проводитиме конференцію д-р Володимир Калина і в її програму увійдуть доповіді д-ра Святослава Трофименка, д-ра Симона Федюка, лект. Любомира С. Онишкевича, лект. Наталії Фединської та мґра Романа Кухара.

Маруся Бек — член Кураторії Українського Технічного Інституту

Ню Йорк. — Відома українській громаді в Америці голова міської ради міста Дітройту, пані Маруся Бек погодилася на вибір в члени Кураторії Українського Технічного Інституту в Ню Йорку. На своєму річному засіданні 10-го жовтня 1959 року Кураторія вибрала цю видатну громадянку в члени. Одночасно з нею вибрані на 3-річну каденцію до Кураторії проф. д-р Володимир Калина, проф. д-р Василь Стецюк і адвокат Роман Олесницький, а крім того д-р Володимир Калина увійшов до Адміністрації як віцепрезидент УТІ.

Кураторія прийняла до відома звіт Адміністрації УТІ про те, що Рада Реґентів Університету стейту Ню Йорк продовжила чартер УТІ, як високої школи. Кураторія й Адміністрація рішили, що на протязі найближчих років треба буде повести акцію серед громадянства, а головно серед української молоді, яка вможливить УТІ стати справжнім університетом з правом видавати академічні дипломи всіх ступнів. Детальну програму акції в тому напрямі оголосить в скорому часі спеціяльна комісія, яку Кураторія вибрала з-поміж себе в такому ускладі: адвокат Роман Олесницький, проф. лікар Роман Осінчук, д-р Семен Демидчук, проф. Іван Паливода і віце-президент УТІ проф. Яків Зозуля. **А. С.**

Англійські соціялісти розсварені внаслідок виборчої прогри

Лондон. — Внаслідок прогри в останніх парляментарних виборах усупереч оптимізмові всієї партійної верхівки, запанувала в рядах соціялістичної Партії праці розтіч, яка виявляється палкою полемікою на сторінках партійної преси та суперечними порадами збоку різних видатних партійних діячів. Тоді, коли члени правого крила тієї партії вбачають найбільше зло в її соціялістичній доґмі щодо удержавлення засобів продукції і - частинно - торгівлі, ліві діячі твердять, що навпаки - треба твердо стояти при старих прапорах. Лідер найсильнішої англійської робітничої спілки, Юнії транспортових і загальних робітників із 1,250.000 членів, Франк Кузен висловився проти того, щоб вирікатись будь-якої давньої вимоги щодо „соціяльної справедливости". Парляментарний посол Франк Аллавн вимагає на сторінках „Лейборс Войс" за пунктами, щоб 1) не послаблювати зв'язку між Партією праці та робітничими спілками, 2) не вирікатися принципу „публічного власництва", 3) не входити в партнерство з Ліберальною партією, 4)не вимагати від робітничих спілок, щоб вони стали „лагіднішими", 5) не попадати в паніку. Видатний діяч Партії праці Джім Ґриффитс зрікся становища заступника голови партії. Лорд Оґмон, один із нечисленних членів Партії праці старо - шляхетського роду, виступив з тієї партії і вступив в палаті лордів до групи Лібералів. Гадають, що Енюрин Бівен стане заступником голови партії й очолить її ліву групу, але інші звертають увагу, що Бівен, переступивши шістдесятку, переставився на значно спокійніші рейки думання.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Вишивані Вечерниці Відділу СУА в Нюарку

Ще весною задумала Управа 28-го Відділу Союзу Українок Америки влаштувати таку імпрезу. Її треба заповісти заздалегідь, бо вишивка з дня на день не вродиться. Добре треба поміркувати, находитися і нашукатися, поки постане з того зусилля — вишивана сукня. Зраділо наше жіноцтво в Нюарку, бо це вперше тут заповідалася така імпреза.

А тим часом ішла підготова. Управа Відділу подбала про залю, розголос, розпродаж квитків. Імпрезова референтка приготувала невеличку програму, господарські референтки поставили гарний буфет. Увечері, 3-го жовтня чекала всіх гостей удекорована килимами заля, музика Няка і очікування — що з того вийде?

Але вже скоро по 8-ій годині заповнювалася заля. Поміж темними й ясними кольоровими плямами видніла вишивка, спершу скупо, а потім частіше і щораз більше. На перерві треба розглянутися між моделями. Українка з Нюарку показала смак і любов до вишивки, Цілий ряд суконок вишито з нагоди цих вечерниць, а багато пань одягнуло й давніші. Прибули гості з Джерзі Ситі і Елизабету, завітали теж прихильниці української вишивки з Ню Йорку. Як їх охопити оком і знайти їм ціну?

Ось імпрезова референтка п-і Ірина Гнатів заповіла початок програми. Виступили три молоді сили в народньому танку. П-і Тамара Вожаковська відтанцювала „Метелицю", панна Марійка Кобилянська „Верховино" а панна Євгенія Сташинська „Козачок". Публіка нагородила їх появу й танки рясними оплесками. Справді, можна вітати факт, що молоді талановиті сили, які навчаються в американських школах, так дбайливо плекають культуру народнього танку.

А що сказати про сукні? Коли поділити їх за типом, на спортову, вихідну, передвечірню і вечірню — то в кожній із них були цікаві спроби і вдалі моделі. До перших можна зачислити полотняні сукні пань Ярослави Олесницької, Катерини Шперун, Олі Напори, Катерини Березяк, Богдани Михайлів, Ірини Лапичак,та Оленки Гординської. Зроблені з льняного полотна, полотенця або панами, вони відзначалися скромністю у використанні вишивки, молодечим виглядом та свіжістю. Дещо більш прикрашені були пополудневі сукні пань, Лесі Демченко, Євфрозини Мартинець, Софії Лебедь, Марії Головей, Данки Романів. Як матеріял послужив їм сирий шовк, шовкова панама або крепмат. Вишивка була примінена вміло і з великим вкладом праці. Передвечірні сукні мали пані Ірина Гнатів, Орися Пащак, Юлія Довбуш, Люба Гуралечко, Матильда Василів, Сільвія Кузів, Марія Тимяк. Їх матеріялом був шовк, чи оксамит, зрідка шовкова панама. Деякі з цих моделів були цікавим експериментом. Вечірньою була тільки одна суконка панни Лесі Васьків, яка покористувалась білим брокатом у сполуці з вишивкою. Зовсім окремо треба згадати спробу п-і Богуслави Гнатів скомбінувати суконку з шалянових хусток у сполуці з білою вовною.

Було також багато вишиваних блюзок на залі, одначе трудно їх схопити в якінебудь рямці.

Жюрі мало велику трудність у признанні нагород. Було так багато вдалих моделів, що лиш із ваганням вибрано три для нагороди, а три для відзначення. Проголошуючи це. жюрі пояснило, що при виборі брало під увагу гармонійну сполуку матеріялу, взору, моделю та те, як це достосовано до постаті власниці.

Нагороди дістали пані Катря Шперун, Люба Гуралечко і Оленка Гординська, а відзначення пані Ярослава Олесницька, Ірина Гнатів і Богуслава Гнатів. Поміж блюзками відзначено з тих самих причин панну Марусю Леськів і п-і Амелію Гнатиків. Жюрі висловило признання також двом власницям стилевих народних сорочок. Це були панна Надя Загородна (Борщівщина), і п-і Осипа Кобзяр (Полтавщина).

З вдоволенням 28-ий Відділ СУА може зробити підсумки імпрези. Вона показала, наскільки українська жінка в умовинах нового поселення дбає і плекає народнє мистецтво. Ця й подібні інші імпрези є для цього великою заохотою.

До жюрі входили пані Мирослава Гординська, Дарія Горняткевич, Дарія Ярославська, Августина Хомова й Лідія Бурачинська. **Л. Б.**

Громада Сиракюз Святочною Академією відзначила 250-ліття Гетьмана І. Мазепи

4-го жовтня в авдиторії Линколна Відділ УККА в Сиракюзах влаштував Святочну Академію для відзначення 250-их роковин боротьби українців за волю і незалежність під проводом Великого Гетьмана Івана Мазепи. Святочну Академію почав мішаний церковний хор під диригентурою п. Яворського, а діючий голова УККА п. Іван Пігуляк відкрив Святочну Академію промовою. Всі моменти в житті Великого Гетьмана з'ясував в своїй промові англійською мовою інж. Юліян Копко, а д-р Вікентій Шандор в промові українською мовою вияснив історичне значення бою під Полтавою, що на довго вирішив долю українського народу, а разом з тим майбутній шлях розвитку подій цілої Европи. З деклямаціями виступила талановита Роксоляна Тимяк, що прочитала уривок з „Неофітів" Т. Шевченка і п-і Володимира Смик, що декламувала „Думу" Гетьмана Мазепи. Великі труднощі для передачі цього твору спричиняє його мова, що є насичена слов'янізмами, характерними для того часу, і особливим складом речень, а тому декляматорці прийшлося добре попрацювати, щоб так зрозуміло для всіх слухачів подати той твір. Наступною точкою програми був виступ мішаного хору СУМ-а під керівництвом Володимира Божика і при акомпаніяменті струнної оркестри сумівської молоді. З усіх проспіваних хором пісень, хочемо спинитися на двох нових нам муз. проф. Володимира Божика, а саме: марш стрільців — „Розпрощались стрільці" та алюр кінноти — „Чи то в хмарах гуде". Кожна пісня гарно передає характерні риси наших військовиків і саме це захопило слухачів, які особливо тепло вітали добре виконання цих пісень. Рочестерові пощастило мати в особі проф. Божика, дириґента, композитора і організатора, бо створити з нашої молоді чудову оркестру, об'єднати її з хором, забезпечити інструментами, нотними розкладками і придбати для всіх відповідні строї, то треба мати хист і енерґію, треба бути Володимиром Божиком. Останньою точкою програми був виступ хору „Сурма" під керуванням п. Олени Кокодинської. Слухаючи співу цього широкознаного чоловічого хору, ми думали, що заля Центральної Школи не є акустична. Свято закінчилося співом Українського Гимну, всіма присутніми. **С. С.**

ОГОЛОШЕННЯ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

ГАРТФОРД, Конн. — Управа Б-ва св. І. Хрестителя, Від. 277, подає до відома, що Місячні Загальні Збори відбудуться в суботу, 24-го жовтня 1959, в год. 7:00 веч., у малій залі Українсько-Американського Клюбу — 51-53 Вгітморе вул. Побір вкладок того ж дня від год. 5-ої веч. у тім самім приміщенні. Управа Відділу остерігає тих членів, що залягають з плаченням вкладок до УНСоюзу, що хто не вирівняє вкладок за три місяці буде суспендований. — Управа.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Т-во „Свобода", 194 Відд. повідомляє своїх членів, що чергові Чвертьрічні Збори членів Відділу відбудуться в найближчу п'ятницю, 23-го жовтня 1959 р., в залі ч. 22 УНДому в Ню Йорку, при 140 Друга Еве. Початок в год. 7:00 веч. Важливі справи вимагають приявности на Зборах всіх членів. — Управа.

Посмертні Згадки

Марія МАРЧИВКА, членкиня Т-ва ім. М. Шашкевича, Відд. 94 УНС в Гемтремку, Миш., померла 10-го вересня 1959 р., на 67-му році життя. Покійна походила з Люблина Старого, пов. Чеханів, Зах. Україна. Полишила в смутку 3 синів: Андрія, Юрія і Григорія та 2 доньки: Анну Буяк і Марію Гоман. Похорон відбувся дня 14-го вересня 1959 р., при участи Родини й Знайомих, на цвинтар Mt. Carmel Cemetery, Huron Twshp. County, Mich. — В. Їй П.!
В. Крушельницький, секр.

Анна МИЛИМУК, довголітня членкиня Т-ва ім. Б. Хмельницького, Відд. 137 УНСоюзу в Вест Істон, Па., — померла 1-го жовтня 1959 р. Покійна народилася в селі Глібовичі Сверські, пов. Бібрка, Західня Україна. Полишила у смутку чоловіка Івана, сина Михайла, доньку Естел та 3 внуків. Похорон відбувся 5-го жовтня 1959 р., з греко-кат. церкви св. Духа, при участи Родини, Членів Відділу та Знайомих. Покійну похоронено на церковнім кладовищі. — В. Їй П.!
С. Колодруб, секр.

Танас САДОВСЬКИЙ — довголітній член 336 Відд. УНСоюзу в Клівленді, Огайо, помер, по довгій і тяжкій недузі. Був активним членом від 1917 р. Покійний походив із села Вигода-Виннятинська, пов. Заліщики, Зах. Україна, Полишив у смутку дружину Анну, 3 синів: Михайла, Франка і Йосифа, 2 доньки: Джені і Гелен та 7 внуків Похорон відбувся 10-го жовтня 1959 р., з пох. заведення до української православної церкви св. Володимира, при участи Родини, Знайомих та Членів Т-ва „Сокіл". — В. Й. П.!
Гр. Кисіль, секр.

Михайло РИМАР, довголітній член Відд. 336 УНСоюзу в Клівленді, Огайо, помер 9-го жовтня 1959 р. Покійний походив зі села Білич, пов. Старий Самбір, Зах. Україна, До УНСоюзу належав від 1913 р. Полишив у смутку дружину Стефанію, 3 синів: Петра, Івана і Миколая, 2 доньки та 5 внуків. Похорон відбувся 12 жовтня 1959 р., з пох. заведення до української кат. церкви св. ап. Петра й Павла, при участи Родини, Приятелів та Членів Т-ва „Сокіл". — В. Й. П.!
Гр. Кисіль, секр.

ТАРЗАН, ч. 4,346. Близька візита.

Брістерові вдалося відбити до списа подібний сталяктит і він разом із знахуром довірливо засміялися, коли він впав вниз...

Але інстинкт остеріг Тарзана, який сильно зігнувся вбік, саме так, що йому вдалося уникнути смертельного набою.